

Yötyön teettäminen nuorella työntekijällä. Narikka- ja lipunmyyntityö.**14/2023, annettu 9.1.2024.**

Oikaisuvaatimus hylättiin.

Oikaisuvaatimuksen tekijä: X Oy (toimitusjohtaja Y)

Vireille: 5.12.2023

Oikaisuvaatimuksen
kohde: Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueen päätös
dnro ISAVI/8945/2023, joka on annettu 4.12.2023.

Työneuvosto palautti asian 9.11.2023 päätöksellään dnro 10/2023 aluehallintovirastoon uudelleen käsiteltäväksi. X Oy:n (työnantaja) hakemusta on kuvattu työneuvoston päätöksessä dnro 10/2023.

Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on käsitellyt palautetun päätöksen uudelleen ja hylännyt työnantajan hakemuksen.

Asian uudelleen ratkaisemiseksi työnantajalta kysyttiin lisätietoja ja pyydettiin toimittamaan myös nuorten huoltajien suostumukset työn tekemiseen. Työnantaja oli antamassaan lisäselvityksessä lisännyt poikkeuslupahakemukseen seuraavat nuoret: K, L, M, N sekä O. Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue on hylännyt hakemuksen myös lisätyiltä osin.

Työnantaja on kertonut, että narikka- ja lipunmyyntityötä tehdään ryhmässä, johon kuuluu tilaisuuden koon mukaan 2–15 työntekijää. Työnantajan on tarkoitus työllistää nuoria aikuisten mukana ja nuoret eivät työskentele koskaan yksin. Työnantaja huolehtii nuorten perehdytyksestä. Työnantajan mukaan työhön liittyvät väkivallan uhkatekijät poistetaan ja ennaltaehkäistään järjestyksenvälvoijilla. Työpisteet, joissa nuoret työskentelevät, on rakennettu niin, että ulkopuolisilla ei ole pääsyä niihin. Työpisteissä on aidat ja korkeat pöydät. Työnantaja on tehnyt vaarojen ja riskien arvioinnin pelastussuunnitelmaan kohdekohtaisesti yhdessä viranomaisten

kanssa. Narikka- ja lipunmyyntityössä fyysiset ja psykososiaaliset kuormitustekijät ovat maltillisia. Nuoret eivät joudu kantamaan raskaita taakkoja, he pääsevät liikkumaan työssään, ja vuorojen kestot ovat lyhyehköjä. Tapahtumat, joissa nuorten on tarkoitus työskennellä, ovat pääsääntöisesti lasten ja nuorten musiikkitapahtumia (taikuri, tubettajat yms.), yritysten järjestämiä tapahtumia (yksityistilaisuuksia) ja messuja. Kaikissa tapahtumissa ei ole anniskelua. Jos työnantajan mielestä jokin K18- tapahtuma ei sovellu nuorelle tai tilaisuus kestää kello 04 saakka, niin työnantaja ei ota nuoria työhön kyseiseen tapahtumaan. Nuoret eivät työskentele anniskelualueella, koska narikat ovat sijoitettuna kauemmas anniskelualueista. Festivaalialueilla narikat on sijoitettu yleensä tapahtuma-alueiden läheisyyteen.

Nuoret kohtaavat kuitenkin päihtyneitä asiakkaita, kun asiakkaat poistuvat tapahtumasta. Nuoret eivät työskentele yökerhoissa eivätkä anniskeluravintoloissa. Tilat, joissa nuoret työskentelevät talvisin, ovat pelkästään tapahtumatiloiksi rakennettuja kiinteistöjä. Työnantaja on kertonut, että osa nuorista on työskennellyt aikaisemmin työnantajan palveluksessa. Välillä työnantaja pystyy tarjoamaan nuorille työtä, joka päättyy ennen kello 22. Suurin osa tapahtumista kestää kuitenkin kello 22 jälkeen. Lasten tapahtumat loppuvat jo ennen kello 22, ja osa tapahtumista on päivätapahtumia. Nuorille sallitut ja suunnatut keikat loppuvat yleensä kello 23–24 välillä. Työnantaja noudattaa majoitus-, ravintola-, ja vapaa-ajan palveluita koskevaa työntekijöiden työehtosopimusta.

Aluehallintovirasto on tuonut päätöksensä perusteluissa esille, että lupa työskentelyyn kello 6:n ja kello 22:n välisenä aikana eli yöllä voidaan myöntää, jos nuoren työntekijän ammatillinen kehittyminen tai muu tärkeä syy sitä edellyttää.

Poikkeuslupia käsitellessään aluehallintovirasto on arvioinut kunkin nuoren tapauksen erikseen. Asiassa on selvitetty, että nuoret A, H, K ja I opiskelevat yläkoulussa. Nuoret B, C, G, N, J, L ja O opiskelevat lukiossa. Nuoret D ja E opiskelevat lukiossa ja samalla ammattikoulussa toista tutkintoa. Nuori F opiskelee ammattikoulussa liiketaloutta ja nuori M ravintola- ja cateringalaa. Nuoret eivät tällä hetkellä opiskele turvallisuusalaa. Asiassa ei ole esitetty seikkoja, joilla nuorten ammatillisen kehityksen voisi katsoa edellyttävän poikkeuslupahakemuksessa tarkoitettua työskentelyä kello 22 jälkeen.

Nuoret opiskelevat yläkoulussa, lukiossa, ammattikoulussa tai suorittavat ammattikoulua lukion yhteydessä. Työnantaja ei ole poikkeuslupahakemuksessaan tai siihen antamassaan

lisäselvityksessä tuonut ilmi sellaisia perusteluita, joiden mukaan narikka- ja lipunmyyntityön tekeminen kello 22 jälkeen edistäisi nuorten nykyisiä opiskeluita. Poikkeuslupahakemuksen kohteena oleva työ ei aluehallintoviraston käsityksen mukaan edistä nuorten opintoja. Työnantaja on perustellut hakemusta sillä, että nykyään nuorten on vaikea löytää työtä. Työnantaja on kuitenkin antamassaan lisäselvityksessä kertonut, että osa nuorista on työskennellyt aikaisemmin työnantajan palveluksessa päivällä tapahtuvissa tapahtumissa. Työnantaja ei ole nimennyt poikkeuslupahakemukseen ja siihen liittyvään lisäselvitykseen niitä nuoria, jotka ovat työnantajan palveluksessa aikaisemmin työskennelleet. Kysymys ei ole pelkästään kesällä oppilaitosten loma-aikana tehtävästä lyhytaikaisesta työstä. Työnantaja on hakemuksensa perusteluissa tuonut esille, että työllistyminen narikka- ja lipunmyyntityöhön mahdollistaisi nuorille jonkin verran omaa rahaa ja verkostoja työelämäänsä. Asiassa ei ole käynyt ilmi, että kysymys olisi sellaisesta nuorten yhteiskuntaan sopeuttamisesta, joka puoltaisi luvan myöntämistä.

Aluehallintoviraston käsityksen mukaan työnantaja ei esittänyt hakemuksessaan ja siihen antamissaan lisäselvityksissä sellaista nuorten ammatilliseen kehitykseen liittyvää syytä, joka puoltaisi hakemuksen hyväksymistä siltä osin, että nuoret saisivat työskennellä hakemuksen mukaisessa työtehtävässä kello 22 jälkeen. Työnantaja ei myöskään esittänyt sellaista nuoriin liittyvää muuta tärkeää syytä, joka edellyttäisi yötyön tekemistä musiikkitapahtumissa kello 22 jälkeen. Yötyö musiikkitapahtumissa voi aiheuttaa nuorille kuormitusta. Näin ollen työkokemusta tulee hankkia ensisijaisesti päivä- tai ilta-aikaan tehtävällä työllä. Yöllä työskentelyn haitallisuutta kuvaa se, että yötyö on erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttava työ (valtioneuvoston asetus terveystarkastuksista erityistä sairastumisen vaaraa aiheuttavissa töissä, VnA 1485/2001).

Aluehallintovirasto korostaa, että nuorille työntekijöille sopivien kevyiden töiden esimerkkiluettelosta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (189/2012) mukaan kevyellä työllä tarkoitetaan työtä, joka ei ole haitallista nuoren terveydelle, kehitykselle tai koulunkäynnille ottaen huomioon työolosuhteet, työympäristö, työn vaatimukset, työn aiheuttama vastuu sekä ruumiillinen ja henkinen kuormittavuus. Nuorille työntekijöille kevyinä töinä voidaan pitää esimerkiksi virvokkeiden, lippujen ja vastaavanlaisten tuotteiden myyntityötä kilpailuissa, näyttelytilaisuuksissa tai samankaltaisissa tilaisuuksissa. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan yhtäältä työtä, jota tehdään kello 22 jälkeen eikä toisaalta työtä, jota tehdään tapahtumissa, joissa on anniskelua, ei voida pitää edellä mainittuina töinä.

X Oy pyytää työneuvostoa oikaisemaan aluehallintoviraston päätöksen ja myöntämään oikeuden teettää hakemuksen kohteena olevilla nuorilla työtä kello 22 jälkeen. Oikaisuvaatimuksen mukaan hakemuksen kohteena olevan työn tekemisajat eivät poikkea nuorten elämän rytmistä. Nuorten vanhemmilta on saatu kirjalliset suostumukset työn teettämiseen kello 22 jälkeen. Työnantajan mukaan Suomen perustuslain 18 § ei toteudu, jos nuoret eivät voi tehdä työtä.

Työnantajan mukaan poikkeusluvan myöntämisen perusteet täyttyvät. Työ on keikkatyötä, jota ei ole tarjolla runsaasti, joten sillä ei ole vaikutusta nuoren sosiaaliseen eikä henkiseen kehitykseen. Päinvastoin työ kehittää nuoren sosiaalisia taitoja, antaa itseluottamusta opiskeluun ja elämään ylipäänsä. Ammatillisen kehityksen vaatimus luvan myöntämisen perusteena on hankala, koska nuoret eivät välttämättä voi kovin varhaisessa vaiheessa tietää, mille alalle tulevaisuudessa hakeutuvat tai millainen työ heitä kiinnostaa. Työnantaja pitää aluehallintoviraston esittämää perustelua muun nuoreen työntekijään liittyvän tärkeän syyn puuttumisesta kestävämmänä. Poikkeusten myöntämistä tulisi arvioida työntekijöiden iän mukaan, esimerkiksi niin, että 16 vuotta täyttänyt nuori saisi tehdä työtä kello 24 saakka ja 17 vuotta täyttänyt kello 02 saakka. 15-vuotiaiden kohdalla työnantaja pitää ymmärrettävänä, että työtä ei välttämättä voida tehdä kello 22 jälkeen.

TYÖNEUVOSTON PÄÄTÖS

Oikaisuvaatimus hylätään.

Päätöksen perustelut

Nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) 7 §:n 1 momentin mukaan 15 vuotta täyttäneen mutta alle 18-vuotiaan työntekijän työaika on sijoitettava kello 6:n ja 22:n väliseen aikaan. Saman lain 15 §:n (1517/2009) 1 momentin 2 kohdassa on kuitenkin säädetty mahdollisuudesta poiketa tästä rajoituksesta aluehallintoviraston myöntämällä luvalla. Lupa työskentelyyn kello 6:n ja 22:n välisen ajan ulkopuolella (eli yöllä) voidaan myöntää kuitenkin ainoastaan, jos nuoren työntekijän ammatillinen kehitys tai muu tärkeä syy sitä edellyttää. Ammatillisen kehityksen ja muun tärkeän syyn vaatimuksen sisältöön on saatavissa johtoa nuorista työntekijöistä annetun lain esitöistä. Hallituksen esityksessä (HE 92/1993 vp, s. 23) on ensiksikin todettu, että nuoren ammattikoulutus saattaa edellyttää toisenlaista työaikajärjestelyä kuin lain mukaan olisi lähtökohtaisesti noudatettava. Jos sillä alalla, jolle nuori on kouluttautumassa tai jo kouluttautunut, työtä tehdään joko yksinomaan tai ainakin pääasiallisesti muulloin kuin kello 6:n ja 22:n välisenä aikana, saattaa olla perusteltua sallia myös nuoren työskentelevän alan käytännön mukaisesti. Mainitusta hallituksen esityksen lausumasta voidaan toisaalta päätellä, että ammatillisen kehityksen perusteella poikkeuslupa on myönnettävissä lähinnä vain sellaista työtä varten, jota tehdään jonkin koulutusohjelman suorittamiseksi tai suorittamisen jälkeen ammatissa. Asiassa saadun selvityksen mukaan kukaan nuorista ei toistaiseksi opiskele tapahtuma- tai turvallisuusalaa. Ravintola- ja catering-alan työtä voidaan suorittaa hakemuksen kohteena olevan työn kanssa samassa ympäristössä. Viimeksi mainitun alan opiskeleminen ja sitä koskeva ammattikoulutus eivät kuitenkaan työneuvoston käsityksen mukaan täytä nuorista työntekijöistä annetussa laissa vaadittua ammatillisen kehityksen vaatimusta. Nuorten ammatillisen kehityksen ei siksi voida katsoa edellyttävän poikkeuslupahakemuksen mukaista työskentelyä yöaikaan.

Toisaalta hallituksen esityksen mukaan saattavat ammattikoulutuksen ohella myös muut yksittäistapauksessa esiin tulevat seikat aiheuttaa sen, että nuoren kannalta olisi toivottavaa voida työskennellä muina aikoina tai muuten poikkeavasti kuin sen ikäisille nuorille yleensä on sallittu.

Tyypillisenä esimerkkinä tällaisesta poikkeusluvan tarpeesta on mainittu työn ja koulunkäynnin yhdistäminen oppimisen edistämiseksi. Lisäksi on huomautettu, että ”erityisesti silloin, kun nuorten on vaikeaa saada kesätyötä, voisi olla tarkoituksenmukaista sallia nuorten tehdä työtä, jota ei tehdä täysin heille sallituissa työaika rajoissa, mutta joka muuten ainakin tilapäisenä voisi olla heille sopivaa, kuten esimerkiksi sanomalehtien varhaiskanto” (ks. HE 92/1993 vp, s. 23).

Asiassa esitetty selvitys ja edellä esille tuodun lain perustelut huomioon ottaen työneuvosto katsoo, ettei hakemuksessa tarkoitettu narikka- ja lipunmyyntityö ole sellaista, johon poikkeuslupa voitaisiin myöntää viimeksi kuvatus muun tärkeän syyn perusteella. Aluehallintovirasto on korostanut, että sen näkemyksen mukaan työ, jota tehdään kello 22 jälkeen ei ole nuorille työntekijöille sopivaa kevyttä työtä, joka olisi heille ylipäänsä sallittua. Sellaista ei ole myöskään työ, jota tehdään tapahtumissa, joissa on anniskelua. Kun kysymys on yötyöstä erilaisissa hakemuksessa kuvatuissa tapahtumissa, joissa osassa on myös anniskelua, ei työneuvosto katso mahdolliseksi myöskään arvioida tärkeän syyn täyttymistä eri tavoin eri ikäisten nuorten kohdalla.

Työnantaja on perustellut luvan myöntämistä muun ohessa tarkoituksenmukaisuudella, ja erilaisilla nuorten elämää koskevilla hyödyillä. Perustelut ovat ymmärrettäviä. Kun luvan myöntämisen edellytykset ovat laissa säädetty, ei työneuvosto voi kuitenkaan arvioida asiaa sitä joustavammin. Mahdollinen lainsäädännön puutteellisuus tai toimimattomuus eivät ole myöskään korjattavissa väljentämällä luvan myöntämisen perusteita. Työneuvostosta ja eräistä työsuojelun poikkeusluvista annetun lain 10 §:n 1 momentin mukaan alaikäisten nuorten huoltajia on tullut kuulla ennen kuin aluehallintovirasto on voinut tehdä päätöksensä työnantajan hakemuksesta, koska työntekijöillä ei ole samassa lainkohdassa tarkoitettua henkilöstön edustajaa. Vaikka huoltajat puoltavat työnantajan hakemusta, ei se sellaisenaan johda luvan myöntämiseen.

Työneuvoston näkemyksen mukaan asiassa ei ole perusteita muuttaa aluehallintoviraston hylkäävää päätöstä

Sovelletut lainkohdat

Nuorista työntekijöistä annetun lain (998/1993) 15 §.

Päätös on yksimielinen ja se perustuu puheenjohtaja Ahtelan, jäsenten Kannisto ja Kiiski sekä varajäsenten Meling ja Virtanen mielipiteeseen.